

БОЛДАРЬ Г. Є.,

кандидат юридичних наук,
доцент закладу вищої освіти
кафедри соціальної фармації
(Національний фармацевтичний
університет)

КОРЖ Ю. В.,

кандидат фармацевтичних наук,
доцент закладу вищої освіти
кафедри соціальної фармації
(Національний фармацевтичний
університет)

ГАВРИШ Н. Б.,

кандидат наук із соціальних комунікацій,
доцент закладу вищої освіти
кафедри соціальної фармації
(Національний фармацевтичний
університет)

УДК 615.1:351.773:614.2

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.1.32>

ПРАВОВІ, ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ СЛУЖБИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ТА АПТЕЧНИХ ЗАКЛАДІВ

У статті досліджено правові, організаційні та інформаційні засади взаємодії Національної служби здоров'я України та аптечних закладів. На підставі аналізу наукової літератури з питань взаємодії різних суб'єктів (правоохоронних та інших державних органів), а також робот, в яких розглядаються завдання, функції та повноваження Національної служби здоров'я України, узагальнені концептуальні підходи до сутності поняття «взаємодія», виділено її основні характерні ознаки.

З урахуванням сучасних наукових здобутків та контент-аналізу чинного законодавства запропоновано авторське визначення поняття «взаємодія Національної служби здоров'я України та аптечних закладів» як процес співпраці (ділового співробітництва), що регулюється правовими нормами та договорами про реімбурсацію, здійснюється в межах визначеного організаційно-правового та інформаційного механізму з метою забезпечення населення лікарськими засобами та медичними виробами за програмою медичних гарантій.

Виділено принципи та узагальнені завдання взаємодії Національної служби здоров'я України та аптечних закладів. За результатами опрацювання законодавства та контент-моніторингу офіційного веб-сайту Національної служби здоров'я України визначені та охарактеризовані конкретні форми взаємодії цього центрального органу виконавчої влади із спеціальним статусом та аптечних закладів. Розроблено дефініцію поняття «форма взаємодії Національної служби здоров'я України з аптечними закладами» як закріплений в законодавстві та договорі про реімбурсацію певний інструмент механізму співпраці, який характеризується сукупністю правових, організаційних та інформаційних заходів, особливістю їх здійснення.

Висвітлені недоліки у чинному законодавстві, сформульовані пропозиції щодо вдосконалення певних нормативно-правових актів України.

Констатовано, що правове забезпечення різних аспектів взаємодії формує нормативні рамки спільної діяльності, її принципи, форми, засоби, методи та інші елементи механізму, що є передумовою зменшення потенційних спорів, а також створює організаційні та інформаційні засади співробітництва. Підкреслено, що Національна служба здоров'я України та аптечні заклади взаємодіють відповідно до своєї компетенції, повноважень, а також завдань, які визначаються кожним із них в межах налагодження співпраці.

Ключові слова: взаємодія, Національної служби здоров'я України, аптечний заклад, реімбурсація, лікарський засіб, медичний виріб.

Boldar G. Ye., Korzh I. V., Havrysh N. B. Legal, organisational and informational basis for interaction between the National Health Service of Ukraine and pharmacies

The article examines the legal, organisational and informational basis of interaction between the National Health Service of Ukraine and pharmacies. Based on the analysis of scientific literature on the interaction of various entities (law enforcement and other state bodies), and also on the works which consider the tasks, functions and powers of the National Health Service of Ukraine, the authors summarise conceptual approaches to the essence of the concept of 'interaction' and highlight its main characteristic features.

With due regard for modern scientific achievements and content analysis of current legislation, the authors propose the original definition of the concept of 'interaction of the National Health Service of Ukraine and pharmacies' as a process of cooperation (business collaboration) regulated by legal norms and reimbursement agreements, carried out within the framework of a certain organisational, legal and information mechanism with the aim of providing the population by medicines and medical products under the programme of medical guarantees.

There are highlighted the principles and generalised tasks of interaction between the National Health Service of Ukraine and pharmacies. As a result of the study of legislation and content monitoring of the official website of the National Health Service of Ukraine, the authors identify and characterise specific forms of interaction between this central executive body with a special status and pharmacies. A definition of the concept of 'form of interaction between the National Health Service of Ukraine and pharmacies' is developed as a certain element (method, instrument) of the cooperation mechanism enshrined in the legislation and the reimbursement agreement, which is characterised by a set of legal, organisational and informational measures and the specifics of their implementation.

The shortcomings in the current legislation are highlighted, and proposals for improving certain regulatory legal acts of Ukraine are formulated.

Stated that legal support of various aspects of interaction forms the normative framework of joint activities, its principles, forms, means, methods and other elements of the mechanism, which is a prerequisite for reducing potential disputes and creates the organisational and informational basis for cooperation. It is emphasised that the National Health Service of Ukraine and pharmacy institutions interact in accordance with their competence, powers and tasks, which are determined by each of them within the framework of establishing common work.

Key words: interaction, National Health Service of Ukraine, pharmacy, reimbursement, medicinal product, medical device.

Вступ. Забезпечення населення якісними та доступними лікарськими засобами (далі – ЛЗ) є важливим стратегічним напрямом розвитку системи охорони здоров'я України, а в умовах воєнного стану – питанням національної безпеки. Програма «Доступні ліки»

працює для того, щоб у людей з хронічними захворюваннями був безперервний доступ до життєво необхідних ліків [1]. Сьогодні програма включає ЛЗ проти серцево-судинних захворювань, цукрового діабету, розладів психіки та поведінки, епілепсії, знеболювальні для паліативних пацієнтів, хвороби Паркінсона, а також імуносупресивні препарати [1, 2]. Крім того, на теперішній час до програм реімбурсації включені медичні вироби (далі – МВ), зокрема тест-смужки для вимірювання цукру в крові для пацієнтів із діабетом [3]. Національна служба здоров'я України (далі – НСЗУ) відіграє ключову роль у системі реімбурсації ЛЗ та МВ в Україні. Необхідність подальшого удосконалення підходів до фармацевтичного забезпечення населення, управління фармацевтичною галуззю охорони здоров'я вимагають наукового узагальнення положень щодо взаємодії НСЗУ та аптечних закладів.

Аналіз наукової літератури дозволяє стверджувати, що вітчизняними вченими запропоновано достатньо багато робіт щодо взаємодії різних органів державної влади та публічного адміністрування. Так, за останні роки взаємодію різних правоохоронних органів між собою та з іншими інституціями розглядали Д. М. Афанасіаді, Б. Ю. Бурбело, Д. В. Великодний, С. К. Гречанюк, В. А. Завгородній, В. Ф. Коваль, Я. О. Ліховіцький, Л. О. Мамчур, Я. В. Мельник, А. В. Мировська, Т. Є. МIRONENKO, М. М. Орлов, І. В. Пілявська, Д. В. Процюк, Л. Т. Рябовол, Ю. С. Торкайло, М. О. Удянський, В. М. Фесюнін, Л. О. Фещенко, Н. Б. Шамрук та інші вчені. Аналізувалися питання взаємодії органами державної влади при здійсненні фінансового контролю (Е. М. Свінцицький), з Вищою радою правосуддя з (Н. В. Кастрова), з інститутами громадянського суспільства (В. І. Цимбалюк) тощо. Однак робіт, присвячених аспектам взаємодії НСЗУ з аптечними закладами дуже мало, вони торкаються цього питання лише поверхнево [4–7]. Вищевикладене обумовлює наукову та практичну актуальність обраної теми дослідження.

Постановка завдання. Метою роботи є вивчення правових, організаційних та інформаційних засад взаємодії НСЗУ та аптечних закладів. Для досягнення вказаної мети поставлені наступні завдання: 1) на підставі аналізу наукової літератури та чинного законодавства з'ясувати сутність та запропонувати дефініцію поняття «взаємодія НСЗУ та аптечних закладів»; 2) визначити та охарактеризувати принципи, завдання та форми взаємодії НСЗУ з аптечними закладами; 3) сформулювати пропозиції щодо вдосконалення певних нормативно-правових актів України (далі – НПА).

Результати дослідження. Вітчизняна наукова спільнота запропонувала достатньо багато наукових робіт, в яких приділена увага взаємодії суб'єктів у різних сферах (правоохоронних та інших державних органів, громадських інституцій тощо). Саме тому нами були відібрані ті наукові підходи щодо сутності взаємодії за участю державного органу, які стали теоретичною основою для нашого дослідження особливостей взаємодії НСЗУ та аптечних закладів. До них віднесено положення про те, що взаємодія: 1) полягає у спільній діяльності, діловому співробітництві, співпраці [8, с. 3]; 2) обумовлена метою, завданнями, сферою діяльності суб'єктів [8, с. 70]; 4) ґрунтується на нормах законодавства, сформованих засадах (принципах) спільної діяльності, договорах [8, с. 75]; 5) охоплює діяльність з питань інформування, обміну документами, залучення спеціалістів та вирішення інших нагальних питань, що потребують спільних і узгоджених між собою зусиль [9, с. 76].

Опрацювання літературних джерел дозволяє стверджувати, що всі запропоновані науковцями дефініції поняття «взаємодія» в розрізі своїх тем дослідження у цілому відповідають загальному розумінню концепту «взаємодія» як узгодженого організованого спільного процесу для досягнення певної мети, яка відрізняється залежно від сфери діяльності суб'єктів.

Особливості взаємодії НСЗУ з аптечними закладами обумовлені їх завданнями та функціями у сфері охорони здоров'я. Слід наголосити, що взаємовідносини НСЗУ та аптечних закладів ґрунтуються на відповідному правовому забезпеченні шляхом регламентації у низці правових актів та заключення договорів про реімбурсацію [2, 3, 10–18]. У НПА визначено основу взаємодії, закріплено права та обов'язки її суб'єктів, достатньо чітко окреслено форми та методи співпраці. Це пояснюється тим, що НСЗУ є суб'єктом публічної

адміністрації. Як відомо, правові відносини державного управління завжди врегульовані нормами права. Варто підтримати думку Л. О. Мамчур, що питання взаємодії прямо обумовлені потребою належного правового та організаційного забезпечення, адже вимагають проведення комплексу заходів із забезпечення цього процесу [8, с. 80].

Тому на підставі наведених теоретичних викладок та з урахуванням положень законодавства нами сформульовано визначення поняття «взаємодія НСЗУ та аптечних закладів». Пропонуємо розглядати її як процес співпраці (ділового співробітництва), що регулюється правовими нормами та договорами про реімбурсацію, здійснюється в межах визначеного організаційно-правового та інформаційного механізму з метою забезпечення населення ЛЗ та МВ за програмою медичних гарантій.

Опрацювання НПА, які регулюють питання взаємодії НСЗУ з аптечними закладами, дає підстави узагальнити завдання такої співпраці, до яких пропонуємо відносити наступні: 1) реалізація програм реімбурсації ЛЗ та МВ; 2) підвищення якості надання фармацевтичних послуг; 3) забезпечення функціонування ефективної системи інформаційних, технічних, інших ресурсних комунікацій; 4) використання ресурсів НСЗУ та аптечних закладів для досягнення цілі взаємодії; 5) удосконалення існуючих та впровадження нових засобів та форм ділової комунікації та спільної діяльності; 6) сприяння вдосконаленню механізму правового регулювання організації взаємодії; 7) розвиток транспарентності системи взаємовідносин шляхом впровадження нових форм інформування аптечних закладів та населення про стан реалізації програм реімбурсації. До останнього можна віднести подання заявки та підписання договору про реімбурсацію в електронній системі охорони здоров'я (далі – ЕСОЗ), вебінари, аналітичні панелі (дашборди), широка представленість НСЗУ у соціальних мережах та платформах спільного доступу.

Взаємодія НСЗУ та аптечних закладів ґрунтується на певних принципах. У науковій літературі переважна більшість авторів трактує принципи як вихідні основи спільної діяльності. Можна погодитися з думкою Л. О. Мамчур, що принципами взаємодії є система основоположних ідей, базових положень, засад, на яких ґрунтується механізм організації і здійснення спільної діяльності, які формують правила і стандарти співпраці [8, с. 116].

Проведений контент-аналіз законодавства дозволяє виділити основні принципів взаємодії НСЗУ з аптечними закладами, до яких, на наш погляд, варто відносити наступні: 1) законність (здійснення співпраці на підставі, у межах та формах, передбачених у чинних НПА); 2) визначеність мети взаємодії; 3) наявність договірної основи для реімбурсації ЛЗ та МВ; 4) звітність та контроль; 5) системність; 6) транспарентність (відкритість, прозорість); 7) цифровізація документообігу; 8) добровільність укладання договору про реімбурсацію; 9) обов'язковість укладання договору про реімбурсацію для аптек та/або аптечних пунктів, які розміщені у приміщенні та/або на території лікувально-профілактичного закладу; 10) відповідність соціально-економічній ситуації. До останнього, на нашу думку, можна віднести постійне розширення програм реімбурсації, передбачену законодавством на час воєнного стану можливість відпускати ЛЗ та МВ не тільки за електронними рецептами (е-рецептами), а й за паперовими, а також нещодавні зміни щодо дозволу заключати договори про реімбурсацію не на 1 рік, а на 3 роки.

На основі аналізу наукової літератури, дослідження різних поглядів і думок, пропонуємо під терміном «форма взаємодії НСЗУ з аптечними закладами» розуміти закріплений в законодавстві та договорі про реімбурсацію певний інструмент механізму співпраці, який характеризується сукупністю правових, організаційних та інформаційних заходів, особливостями їх здійснення.

За результатами опрацювання чинного законодавства та контент-моніторингу офіційного веб-сайту НСЗУ визначені конкретні форми взаємодії цього органу з аптечними закладами. До таких форм вважаємо за доцільне віднести: 1) інформаційний обмін через офіційний веб-сайт НСЗУ; 2) заключення договору про реімбурсацію; 3) ведення в системі ЕСОЗ документообігу, пов'язаного з укладенням, зміною та припиненням договору про реімбурсацію, а також виписування лікарями е-рецептів та їх погашення фармацевтами; 4) подача

аптечними закладами звітів до НСЗУ, необхідних підтвердних документів; 5) запити та листування; 6) моніторинг НСЗУ виконання аптечними закладами умов договору про реімбурсацію; 7) інформування, консультування та правова допомога, у тому числі шляхом надання НСЗУ роз'яснень, проведення вебінарів тощо.

Звернемо увагу на певні форми взаємодії більш ґрунтовно. *По-перше*, інформаційний обмін через офіційний веб-сайт НСЗУ здійснюється обов'язково у певних випадках. Так, на сайті розміщуються: 1) оголошення про початок заключення договорів про реімбурсацію та умови; 2) оголошення, що пов'язані з реімбурсацією ЛЗ та/або МВ (відповідно до типового договору аптечний заклад зобов'язаний регулярно їх переглядати); 3) вимоги до інформаційних матеріалів про участь аптечних закладів у програмі реімбурсації (брендова продукція НСЗУ). Згідно з умовами договорів аптеки зобов'язані розміщувати у своїх приміщеннях такі матеріали [16]. Крім цього, для розвитку засад транспарентності відносин з аптечними закладами та інформування населення про програми реімбурсації на офіційному веб-сайті НСЗУ створені аналітичні панелі (дашборди).

По-друге, законодавством прямо передбачено, що заключення договорів про реімбурсацію здійснюється виключно в системі ЕСОЗ, до неї ж вносяться записи про погашення е-рецептів [16]. Реєстрація відпуску ЛЗ та МВ, що підлягає реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, за е-рецептом здійснюється шляхом внесення до Реєстру медичного запису про погашення рецепту в системі ЕСОЗ [17, 18].

Організаційно-правові засади електронного документообігу та використання електронних документів регулюється відповідним Законом України від 22.05.2003 р. № 851-IV [12]. У свою чергу Законом України від 05.10.2017 р. № 2155-VIII врегульовано засади електронної ідентифікації та електронних довірчих послуг, зокрема питання кваліфікованого електронного підпису та електронної печатки, які необхідні керівникам та уповноваженим особам аптечного закладу, а також уповноваженій особі НСЗУ при укладанні договорів про реімбурсацію [13].

По-третє, взаємні зобов'язання між НСЗУ та аптеками виникають після заключення договору про реімбурсацію. Порядок укладення, зміни та припинення цього договору затверджено постановою Кабінету Міністрів України (далі – КМУ) від 27.02 2019 р. № 136 [16]. Варто звернути увагу, що цим же НПА затверджено типову форму договору про реімбурсацію. Слід погодитись з думкою, що основне призначення типових договорів полягає у тому, щоб визначати необхідну або бажану з точки зору держави модель договірних зобов'язань, а також спростувати процес укладення конкретних договорів [19, с. 10]. Типові договори необхідно розглядати як НПА, що мають загальнообов'язкову силу і визначають права та обов'язки сторін у соціально значущих відносинах. Саме тому, на думку фахівців, такі договірні конструкції найчастіше застосовуються у сферах, де виникає потреба у збалансованості інтересів контрагентів договірних відносин, у врівноваженості їх прав та обов'язків [19, с. 10].

По-четверте, на аптеки покладається обов'язок подавати НСЗУ звіт про відпущені ЛЗ та МВ, про їх вартість, яка підлягає реімбурсації. Ці звіти аптеки зобов'язані подати НСЗУ в такі терміни: до 19 грудня включно – про ЛЗ та МВ, відпущені у попередній звітний період; до 28 грудня включно – про ЛЗ та МВ, відпущені у період з 1 по 19 грудня; інформація про вартість ЛЗ та МВ, які відпущені у період з 20 по 31 грудня, включаються до першого звіту наступного року [16]. Крім того, відповідно до умов договору про реімбурсацію аптечний заклад зобов'язаний за запитом НСЗУ подавати документи, на підставі яких до ЕСОЗ була внесена інформація, а також фінансову та статистичну звітність, інші документи, які пов'язані з відпуском ЛЗ та/або МВ.

Щодо листування як форми взаємодії, то вона також прямо передбачена, наприклад, пунктом 32 договору про реімбурсацію, згідно з яким НСЗУ має право відмовитися від цього договору в односторонньому порядку, якщо отримує від аптечного закладу листа про його небажання більше здійснювати відпуск ЛЗ та/або МВ, які підлягають реімбурсації [16].

По-п'яте, у 2024 р. пункт 4 Положення про НСЗУ був доповнений підпунктом 5-1, яким на цей орган покладені повноваження проводити моніторинг виконання умов договорів про реімбурсацію [14].

За результатами аналізу чинного законодавства встановлено, що деякі НПА потребують вдосконалення. Зокрема, у зв'язку з тим, що Постановою КМУ від 30.06.2023 р. № 654 до програми реімбурсації були включені також і МВ, вважаємо за необхідне внести відповідні доповнення до Положення про Національну службу здоров'я України, яке затверджено постановою КМУ від 27.12.2017 р. № 1101 [3, 14]. Пропонуємо доповнити підпункт 23 пункту 4 цього Положення вказівкою на МВ та викласти цю норму в такій редакції: «узгалянює інформацію та розробляє стратегічні напрями розвитку медичного обслуговування населення з метою досягнення універсального охоплення населення України необхідними медичними послугами, лікарськими засобами та медичними виробами за програмою медичних гарантій».

Крім того, потребує оновлення і Порядок укладення, зміни та припинення договору про реімбурсацію, затверджений постановою КМУ від 27.02.2019 р. № 136 [16]. Так, у підпункті 1 пункту 6 цього Порядку пропонуємо замінити застарілу назву Закону України «Про електронні довірчі послуги» на сучасну «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» [13].

Висновки. Ефективна взаємодія НСЗУ та аптечних закладів має важливе соціальне значення для успішної реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я. Така співпраця можлива лише в межах правового поля. Під час співробітництва між НСЗУ та аптечними закладами складаються суспільні відносини управлінського характеру, що виникають з приводу забезпечення населення ЛЗ та МВ за програмою медичних гарантій і реімбурсації їх вартості, а також у зв'язку з безпосереднім здійсненням виконавчої і розпорядчої діяльності НСЗУ як центрального органу виконавчої влади із спеціальним статусом.

Перспективним напрямком подальших наукових розвідок вважаємо дослідження сучасних особливостей правового регулювання та здійснення НСЗУ повноважень з моніторингу закладів охорони здоров'я за різними пакетами медичних послуг.

Список використаних джерел:

1. Як знайти аптеку, яка відпускає доступні ліки? – Роз'яснення НСЗУ. Офіційний сайт Вінницької обласної військової адміністрації. 19.09.2024. URL: <https://www.vin.gov.ua/news/ostanni-novyny/65589-yak-znaity-apteku-iaka-vidpuskaie-dostupni-liky-roziasnennia-nszu> (дата звернення: 10.12.2024).
2. Про затвердження Переліків лікарських засобів і медичних виробів, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, станом на 23 серпня 2024 року : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 21.08.2023 р. № 1495. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1495282-23#n8> (дата звернення: 25.10.2024).
3. Деякі питання реімбурсації лікарських засобів та медичних виробів за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.07.2021 р. № 854. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/854-2021-%D0%BF#n293> (дата звернення: 05.12.2024).
4. Гомон Д. О. Адміністративно-правове та організаційне забезпечення охорони здоров'я в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Одеський державний університет внутрішніх справ. Одеса : ОДУВС, 2018. 250 с.
5. Болдарь Г. Є., Волкова А. В., Аксьонова Є. В. Аналіз особливостей правового статусу Національної служби здоров'я України. *Механізми розвитку патологічних процесів і хвороб та їх фармакологічна корекція* : тези доп. V наук.-практ. інтернет-конф. з міжнар. участю, 17 листоп. 2022 р. Харків : НФаУ, 2022. С. 81–82. URL: <https://pat.nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/zbirnyk-materialiv-konferentsii-17.11.2022.pdf> (дата звернення: 30.10.2024).
6. Назаркіна В. М. Дослідження нормативно-правової бази у сфері забезпечення доступності ліків для населення. *Фармацевтичний часопис*. 2020. № 1. С. 81–91.

7. Олейнікова Н. В. Наукове обґрунтування соціально–економічних підходів до вдосконалення фармацевтичної допомоги хворим на епілепсію : дис. ... д–ра філософії : 226 «Фармація, промислова фармація», 22 «Охорона здоров'я». Харків, 2023. 265 с.

8. Мамчур Л. О. Адміністративно–правові засади взаємодії правоохоронних органів України з публічними інституціями : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2019. 220 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/35407/1/diss_gotovo.pdf (дата звернення: 20.10.2024).

9. Великодний Д. В. Взаємодія органів прокуратури та координаційна діяльність прокуратури як об'єкти адміністративно–правових досліджень. *Правова позиція*. 2024. № 2(43). С. 73–77. DOI: 10.32782/2521-6473.2024-2.15.

10. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення : Закон України від 19.10.2017 р. № 2168-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19#Text> (дата звернення: 20.09.2024).

11. Про лікарські засоби : Закон України від 04.04.1996 р. № 123/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/123/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 08.10.2024).

12. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення: 25.09.2024).

13. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги : Закон України від 05.10.2017 р. № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text> (дата звернення: 25.09.2024).

14. Про утворення Національної служби здоров'я України : Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 р. № 1101. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1101-2017-%D0%BF#n15> (дата звернення: 01.11.2024).

15. Деякі питання електронної системи охорони здоров'я : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.04.2018 р. № 411. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/411-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення: 05.12.2024).

16. Деякі питання щодо договорів про реімбурсацію : Постанова Кабінету Міністрів України від 27.02.2019 р. № 136. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/136-2019-%D0%BF#n12> (дата звернення: 10.11.2024).

17. Про затвердження Правил виписування рецептів на лікарські засоби і медичні вироби, Порядку відпуску лікарських засобів і медичних виробів з аптек та їхніх структурних підрозділів, Інструкції про порядок зберігання, обліку та знищення рецептурних бланків : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 19.07.2005 р. № 360. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0782-05#Text> (дата звернення: 25.10.2024).

18. Деякі питання ведення Реєстру медичних записів, записів про направлення та рецептів в електронній системі охорони здоров'я : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 28.02.2020 р. № 587. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0236-20#Text> (дата звернення: 15.09.2024).

19. Луць В. В., Великанова М. М. Типові форми договорів : наук.–практ. посіб. 2–ге вид., допов. і перероб. Київ : Юрінком Інтер, 2023. 628 с.

